

Posudek diplomové práce Zuzany Černé

Čapkovo pojetí pravdy a každodennosti

Práce si klade za cíl rekonstruovat filosofické myšlení Karla Čapka se zvláštním zaměřením na jeho pojetí noetiky (otázky pravdy a jejího vztahu k problematice lidského života). Autorka vymezuje Čapkův vztah k filosofii tak, že Čapek „zůstává v první řadě spisovatelem, ale spisovatelem, jehož díla stojí na filozofickém základě“ (s. 8). Toto vymezením vytváří základní přístup k danému tématu.

Autorka vychází z tzv. noetické trilogie, románů *Hordubal*, *Povětroň*, *Obyčejný život*, a přihlíží k dalším relevantním Čapkovým textům (např. *Život a dílo skladatele Foltýna*). Zuzana Černá však využila také de facto základní pramen k poznání Čapkova myšlení, jeho spis *Pragmatismus čili filozofie praktického života*. Chopila se tak příležitosti, jak analyzovat formování Čapkova myšlení *in statu nascendi*. Vliv amerického pragmatismu na Čapka ozřejmila prostřednictvím tohoto primárního pramene (autorka se v otázce filosofických vlivů tudíž neopírá jen o sekundární literaturu). V příslušné kapitole („Čapkův pragmatismus ve srovnání s pragmatismem americkým“) se čtenář seznamuje nejen s tím, co Čapek z amerického pragmatismu načerpal, ale rovněž i s Čapkovým kritickým vymezením vůči němu (nedocení noetických nároků moderní vědy, s. 13). Autorčin rozbor této problematiky je celkově vzato pečlivý a propracovaný: srovnává se zde např. Čapkův výklad a původní text W. Jamese *Pragmatismus* (s. 21), pracuje se náležitě se sekundární literaturou. Při dalším rozvíjení tématu by se pozornost dala zaměřit na komparaci Čapkova humanismu a humanismu T.G. Masaryka nebo Emanuela Rábla nebo na otázku, jaký potenciál má Čapkův humanismus k tomu, aby se vyrovnal s problémem diktatur a katastrof dvacátého století stejně jako s civilizačními hrozbami dvacátého prvního století.

Podobnou pečlivostí se vyznačují také rozbor Čapkových literárních děl, které tvoří hlavní část práce. Autorce se podařilo udržet koncentraci na dané téma a nedochází u ní k tematickému rozvolnění a motivickému přeskokování. Je zapotřebí vyzdvihnout, že autorka dokáže využívat sekundární literaturu, aniž je to na úkor jejího vlastního podání. Propojuje také výklad Čapkových děl s jejich filosofickým pozadím, představeným v kapitole č. 3, a neponechává stranou ani souznění mezi filosofií pragmatismu a formální výstavbou interpretovaných Čapkových literárních textů, jak na ně upozorňuje A. Matuška (s. 29). Autorka prokazuje schopnost formulovat otázky, které její výklad literárního textu posouvají k interpretaci filosofické jako např. téma náhody a nutnosti na s. 44. V práci se rovněž zachycuje jistý Čapkův obrat od optimistického humanismu k humanismu temnějších barev, který prosvítá v jeho poslední práci *Život a dílo skladatele Foltýna*. V Závěru se korektně shrnuje výtěžek z provedených analýz a Čapek se představuje jako spisovatel celoživotně konzistentní filosofické orientace. Dávám k úvaze, zda kvůli většímu odstupu od žánru filosofující literární kritiky rozvíjené u nás např. Václavem Černým, by práci neprospělo, aby se v ní více konfrontoval Čapkův humanismus založený nakonec na klasickém osvícenském pojetí člověka s problematikou *vnitřních limitů* humanismu v moderní a postmoderní době, tj. s autory, jako je např. M. Foucault, G. Deleuze, Th.W. Adorno aj.

Je třeba vyzdvihnout, že práce má jasnou koncepci a je tematicky konzistentní. Po jazykové a stylistické stránce jí není co vytknout. Souhrnně řečeno jedná se o práci spíše nadprůměrnou.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji známku 1.

20. srpna 2012

Mgr. Michael Hauser Ph.D.